

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Том 1, Выпуск 4, 31 Декабря

*LATHYRUS SATIVUS L. TURIGA MANSUB XORIJIY
NAMUNALARINING PISHISH BOSQICHIDA KUZATILGAN UMUMIY
BIOMASSA TAHLILI*

АНАЛИЗ ОБЩЕЙ БИОМАССЫ НА СТАДИИ СОЗРЕВОСТИ
ЗАРУБЕЖНЫХ ОБРАЗЦОВ *LATHYRUS SATIVUS L. SPECIES*

ANALYSIS OF TOTAL BIOMASS AT THE MATURITY STAGE OF
FOREIGN SAMPLES OF *LATHYRUS SATIVUS L. SPECIES*

Qodirova Saodat Saidmurodovna

O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Genetika va o‘simliklar
eksperimental biologiya instituti tayanch doktoranti, qsaodat71@gmail.com

Кадырова Саодат Саидмуродовна

Докторант Института генетики и экспериментальной биологии растений
Академии наук Республики Узбекистан, qsaodat71@gmail.com

Kadyrova Saodat Saidmurodovna

Doctoral student of the Institute of Genetics and Experimental Plant Biology
of the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan, qsaodat71@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada *Lathyrus sativus L. turiga mansub xorijiy namunalari va mahalliy oddiy no‘xat navlarida umumiy biomassa ko‘rsatkichlari tahlil qilindi. Xorijiy namunalardan prateekxIG 140035 namunasida biomassa miqdori ortganligi ijobiy holat ekanligi qayd etildi.*

Резюме: В статье проанализированы показатели общей биомассы зарубежных образцов *Lathyrus sativus L.* и отечественных сортов гороха обыкновенного. Среди зарубежных образцов отмечено, что увеличение количества биомассы в образце prateekxIG 140035 является положительным условием.

Abstract: In this article, total biomass parameters were analyzed in foreign specimens of *Lathyrus sativus L.* and domestic common pea varieties. Among the foreign samples, it was noted that the increase in the amount of biomass in the prateekxIG 140035 sample is a positive condition.

Kalit so‘zlar: biomassa, urug‘, dukkak, nav, variatsiya, azot, kolleksiya.

Kirish.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Том 1, Выпуск 4, 31 Декабря

Xashaki no'xat (*Lathyrus sativus* L.) bir yillik salqin mavsumda o'sib ko'payadigan dukkakli ekin hisoblanadi. Turli mintaqalarda jumladan Janubiy Osiyo, Sahroi Kabir, Janubiy Afrika va O'rta Yer dengizi mintaqalarining noqulay (stressga) iqlim sharoitiga chidamli ekin turidir. Ko'p hollarda xashsaki no'xat dehqonchilik tizimida sholi ekinidan oldin yoki navbat bilan bilan bir qatorda ekiladi.

Lathyrus sativus L. turi *Fabaceae* oilasiga mansub o'simlik bo'lib, Osiyo va Sharqda inson iste'moli va chorva uchun ozuqa sifatida keng o'stiriladi [1]. *Lathyrus sativus* L. tarkibida 28 % dan 32 % gacha oqsil va muhim aminokislotalar mavjud [3].

Tadqiqot natijalari.

Tadqiqotlarimiz O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Genetika va o'simliklar eksperimental biologiyasi institutining o'quv tajriba xo'jaligida dala tajribalari o'tkazildi. Tajribada ob'ekt sifatida Xashaki no'xat (*Lathyrus sativus* L.) turiga mansub xorijiy kolleksiya namunalaridan (Bio 520 x Bio) x273a, PratekxIG 140034a, Ratanx 2125, Jabbouleh, 1330 x 2125, Ratanx 1307, Ratanx IG 135481, (Bio 520 x Bio) x 273b, PratekxIG 140034b, Bio 520x1330 va qiyosiy tahlil uchun oddiy no'xatning Lalmikor va Polvon navlaridan foydalanildi.

Tadqiqot uchun tanlab olingan xashaki no'xat namunalarning biomassasini aniqlashda pishish fazasida o'simlikning butun hajmi (ildizi, poyasi, barglari,

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Том 1, Выпуск 4, 31 Декабря

dukkaklari) bilan yerdan ajratgan holda og'irligini o'lchash orqali bitta o'simlikning umumiy biomassasi o'rganildi (1-jadval).

1-jadval

Lathyrus sativus L. turiga mansub xorijiy kolleksiya namunalarining umumiy biomassasi (gramm)

№	Namunalar nomi	$x \pm s \bar{x}$	Limit	S	V %
1	Bio 520 x Bio??)x273	69,0±1,6	67,1-72,2	2,8	4,09
2	prateekxIG 140034	67,9±4,3	63,2-76,7	7,5	11,1
3	Ratanx2125	68,8±5,2	60,2-78,3	9,0	13,1
4	Jabbouleh	53,3±1,8	49,6-55,3	3,2	6,0
5	1330x2125	80,4±4,9	70,8-86,1	8,4	10,5
6	Ratanx1307	71,9±3,9	67,7-79,9	6,8	9,5
7	RatanxIG 135481	69,6±5,1	65,0-79,8	8,8	12,7
8	Bio 520 x Bio??)x274	85,6±2,3	82,6-90,2	4,0	4,7
9	prateekxIG 140035	90,3±3,8	83,2-96,3	6,6	7,3
10	Bio 520x1330	86,3±3,8	79,9-93,2	6,6	7,7
11	Lalmikor	52,9±1,5	50,9-55,9	2,6	4,9
12	Polvon	56,2±3,2	53,3 -62,7	5,6	9,9

O'simlikning biomassasini aniqlash jarayonida eng yuqori ko'rsatkichni PrateekxIG 140035 namunasida 90,3 grammni tashkil etdi. va eng past ko'rsatkich Jabbouleh namunasida 53,3 gr ni tashkil qildi, hamda nazorat uchun tanlab olingan navlarda eng yuqori ko'rsatkichni Polvon navida 56,2 gr eng past ko'rsatkichni Lalmikor navida 52.9 gr ni tashkil qilganligi aniqlandi.

Xulosa qilib aytish mumkinki xashaki no'xat o'simligi biomassasi chorvachilikda oziqaviy ahamiyati juda muhim ekanligini ko'rish mumkin.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Том 1, Выпуск 4, 31 Декабря

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ramakrishna V., Rajasekhar S., Reddy LS. Identification and purification of metalloprotease from dry grass pea (*Lathyrus sativus* L.) seeds // Appl Biochem Biotechnol. 2010, P. 160.

2. Qodirova S.S., Amanov B.X., Samatov A.Q. *Lathyrus sativus* L. Xorijiy namunalarida o'simlik bo'yining shakllanishi // Zamonaviy biologiyaning dolzarb muammolari, yechimlari, istiqbollari va o'qitishda fan-ta'lim integratsiyasi xalqaro ilmiy-amaliy konferentsiyasi. 2023, B. 287-288.

3. Urga K., Fufa H., Biratu E., Husain A. Proximate composition, minerals, β -value of *Lathyrus sativus* grown in Ethiopia. ODAF and anti-nutritional components// African J Food, Agric Nutr. Dev. 2005. P. 1-15.